

Η Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη των εισερχόμενων τουριστών στην Ελλάδα, 2012-2021

Νοέμβριος 2022

Δρ. Άρης Ίκκος, ISHC
Επιστημονικός Διευθυντής

Σεραφείμ Κουτσός
Αναλυτής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Σύνοψη	3
2. Εισαγωγή	4
3. Εξέλιξη βασικών δεικτών του εισερχόμενου ελληνικού τουρισμού, 2012-2021	5
3.1 Εξέλιξη βασικών δεικτών του εισερχόμενου ελληνικού τουρισμού, 2012-2021	5
3.2 Εξέλιξη της Μέσης κατά Κεφαλής Δαπάνης στην Ελλάδα, 2012-2021	7
3.3 Εξέλιξη της Μέσης κατά Κεφαλής Δαπάνης στην Ελλάδα, 2012-2021	8
3.4 Εξέλιξη της Μέσης κατά Κεφαλής Δαπάνης στην Ελλάδα, 2012-2021	9
3.5 Ανάλυση μείωσης της ΜΚΔ στην Ελλάδα, 2012-2019	10
3.6 Ανάλυση αύξησης της ΜΚΔ στην Ελλάδα, 2019-2021	11
4. Πηγές	12
5. Παράρτημα	13

1. Σύνοψη

Η αύξηση της Μέσης κατά Κεφαλήν Δαπάνης (ΜΚΔ) κατά € 56,3 /+8,7% τα τελευταία δέκα χρόνια στην Ελλάδα, οφείλεται στην αύξηση της Μέσης Δαπάνης ανά Διανυκτέρευση (ΜΔΔ) κατά € 7,5/ +10,5% ενώ η Μέση Διάρκεια Παραμονής (ΜΔΠ) σημείωσε μικρή πτώση κατά -0,1 διανυκτερεύσεις/ -1,6%.

Τα δύο τελευταία χρόνια, λόγω της πανδημίας και των ταξιδιωτικών περιορισμών που είχαν προηγηθεί καθώς και της αύξησης των καταθέσεων που παρατηρήθηκε, υπήρξε προτίμηση για ταξίδια μακρύτερης διάρκειας. Παράλληλα υπήρξε και αλλαγή του μίγματος αγορών με αύξηση του μεριδίου των παραδοσιακών αγορών μας¹ (που έχουν υψηλότερη ταξιδιωτική δαπάνη έως και 4 φορές σε σύγκριση με τις Βαλκανικές αγορές) και μείωση του μεριδίου των αγορών από τα Βαλκάνια και τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης² (κυρίως της Βουλγαρίας η οποία καταγράφει και την χαμηλότερη ΜΚΔ από όλες τις αγορές που διαθέτουμε στοιχεία). Ως αποτέλεσμα υπήρξε αναστροφή της διαχρονικής τάσης μείωσης της Μέσης Διάρκειας Παραμονής και της ΜΚΔ με αύξησή της στο υψηλότερο σημείο της κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Σημειωτέο ότι η ΜΚΔ που καταγράφηκε το 2021 (€ 702,4), ήταν η τέταρτη υψηλότερη ΜΚΔ από την έναρξη πραγματοποίησης της Έρευνας Συνόρων (2006: € 745,9, 2005: € 745,7 και 2008: € 730,0).

Συγκεκριμένα, την περίοδο 2012-2021

- Η ΜΔΠ αυξήθηκε από 7,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,9 το 2021
- οι παραδοσιακές αγορές μας εμφάνισαν αύξηση του μεριδίου τους από 41% το 2012 σε 49% το 2021, ήτοι αύξηση κατά +13,0% (από 6,3 εκατ. το 2012 σε 7,2 εκατ. το 2021). Αντίθετα, οι νέες αγορές εμφάνισαν μείωση στο μερίδιο τους, από 21% το 2012 σε 18% το 2021, λόγω της μείωσης των αφίξεων από τις αγορές αυτές (-19,6%, από 3,2 εκατ. το 2012 σε 2,6 εκατ. το 2021).

¹ Γερμανία, Ην. Βασίλειο, Γαλλία, Ιταλία και Ολλανδία, βλ. [Ο τουρισμός στην Ελλάδα και στους κύριους ανταγωνιστικούς προορισμούς, 2014-2018](#), σελ. 13,

² Βουλγαρία, Βόρεια Μακεδονία, Ρουμανία, Σερβία και Αλβανία

2. Εισαγωγή

Η παρούσα μελέτη αναλύει τη διαχρονική μεταβολή (2011-2020) των βασικών δεικτών του εισερχόμενου τουρισμού³. Οι δείκτες που αναλύονται είναι οι:

- **Μέση κατά Κεφαλήν Δαπάνη (ΜΚΔ),**
- **Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση (ΜΔΔ),** και
- **Μέση Διάρκεια Παραμονής (ΜΔΠ).**

Δεδομένου ότι οι τρεις αυτοί δείκτες συνδέονται μέσω της ταυτότητας $ΜΚΔ = ΜΔΔ * ΜΔΠ$, αναλύεται η πορεία των τριών δεικτών προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσο η μεταβολή της ΜΚΔ οφείλεται σε μεταβολή της ΜΔΔ ή της ΜΔΠ, δηλαδή σε μεταβολή των καταναλωτικών συνηθειών τους ή του χρόνου παραμονής τους.

Όπως αναλύθηκε στις μελέτες «Ακτινογραφία Εισερχόμενου Τουρισμού 2005-2017» και «Ακτινογραφία Εισερχόμενου Τουρισμού 2016-2018», την περίοδο 2005-2019 παρατηρήθηκε μια σημαντική μεταβολή του μίγματος αγορών⁴ των εισερχόμενων τουριστών με κύριο χαρακτηριστικό τη σημαντικά μεγαλύτερη αύξηση αυτών που προέρχονται από όμορες βαλκανικές χώρες και από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Οι τουρίστες έχουν χαμηλότερα εισοδήματα από ότι οι τουρίστες από τις παραδοσιακές αγορές της Ελλάδας και εύλογα αναμένει κανείς να δαπανούν και λιγότερα χρήματα κατά τις διακοπές τους. Το 2020 και το 2021, σύμφωνα με τις μελέτες «Ακτινογραφία Εισερχόμενου Τουρισμού 2016-2020» και «Ακτινογραφία Εισερχόμενου Τουρισμού, 2016-2021» παρατηρήθηκε η αντίθετη αλλαγή στο μίγμα αγορών, κυρίως λόγω των ταξιδιωτικών περιορισμών που επιβλήθηκαν εξαιτίας της πανδημίας και των αυστηρών ελέγχων στους μεθοριακούς σταθμούς για την είσοδο στην χώρα, με αύξηση του μεριδίου των παραδοσιακών αγορών μας⁵ και μείωση του μεριδίου των όμορων Βαλκανικών αγορών⁶. Προκειμένου να απομονώσουμε την επίπτωση στη μεταβολή της ΜΚΔ από τη μεταβολή του μίγματος αγορών συγκρίναμε την πραγματική εξέλιξη των 3 δεικτών με τους αντίστοιχους «Υποθετικούς», με την υπόθεση εργασίας ότι το μίγμα αγορών έχει παραμείνει αμετάβλητο από το 2012.

³ Οι δείκτες προέρχονται από τα στοιχεία της Έρευνας Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδας. Η εν λόγω Έρευνα είναι δειγματοληπτική, και διενεργείται στα κυριότερα σημεία εισόδου-εξόδου της χώρας, με στόχο την συλλογή των αναγκαίων πληροφοριών για την εκτίμηση των ταξιδιωτικών δαπανών των Μη Κατοίκων στην Ελλάδα. Ως Μη Κάτοικος ορίζεται αυτός που έχει μόνιμη κατοικία εκτός Ελλάδος, ανεξάρτητα από την εθνικότητα ή την ιθαγένειά του. Χρησιμοποιήθηκαν οι Πίνακες της Ενότητας 'Ταξιδιωτικές εισπράξεις – βασικά μεγέθη στην ιστοσελίδα <https://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Statistics/externalsector/balance/travelling.aspx>.

Στο Παράρτημα παρουσιάζονται αναλυτικά τα ετήσια στοιχεία για το σύνολο της χώρας την περίοδο 2012-2021.

⁴ Μίγμα αγορών: είναι το μερίδιο αγοράς της κάθε χώρας στον εισερχόμενο τουρισμό της Ελλάδας.

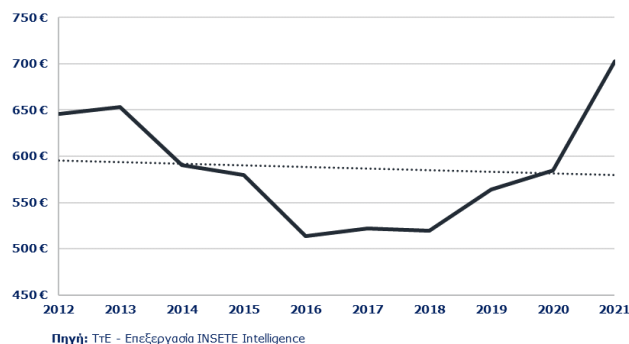
⁵ Γερμανία, Ην. Βασίλειο, Γαλλία, Ιταλία και Ολλανδία

⁶ Βουλγαρία, Βόρεια Μακεδονία, Αλβανία, Σερβία και Ρουμανία

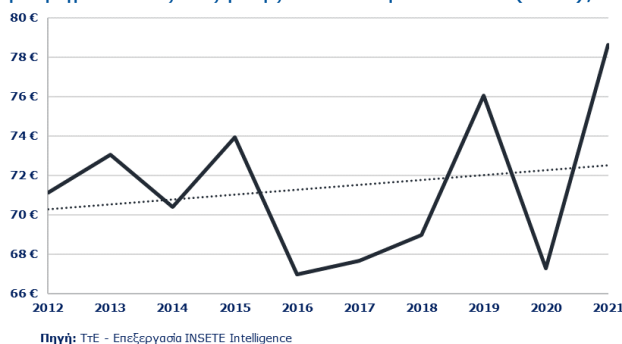
3. Εξέλιξη βασικών δεικτών του εισερχόμενου ελληνικού τουρισμού, 2012-2021

3.1 Εξέλιξη βασικών δεικτών του εισερχόμενου ελληνικού τουρισμού, 2012-2021

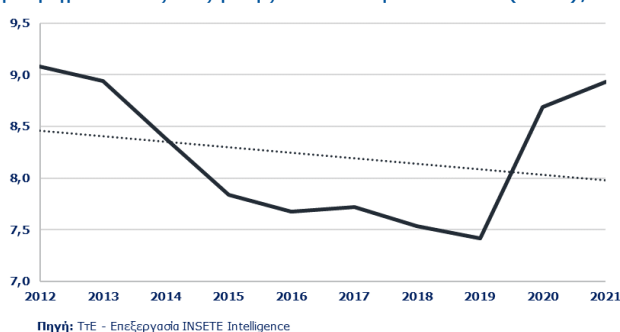
Γράφημα 1: Εξέλιξη της ΜΚΔ στην Ελλάδα (σε €), 2012-21

Γράφημα 2: Εξέλιξη της ΜΔΔ στην Ελλάδα (σε €), 2012-21

Γράφημα 3: Εξέλιξη της ΜΔΠ στην Ελλάδα (σε €), 2012-21

Τα τελευταία τρία χρόνια, παρατηρείται μια αντιστροφή της τάσης της ΜΚΔ, υπερκαλύπτοντας τις απώλειες που είχαν καταγραφεί έως και το 2018: +8,5% το 2019, +3,6% το 2020 και +20,2% το 2021. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2012-2018 παρατηρείται μείωση της ΜΚΔ, αν και με διακυμάνσεις, κατά -19,6% (από € 646,0 το 2012 σε € 519,6 το 2018) ενώ την περίοδο 2018-2021 αύξηση κατά +35,2% (από 519,6 το 2018 σε € 702,4 το 2021). Το 2021, η ΜΚΔ έφτασε τα € 702,4, τέταρτη υψηλότερη ΜΚΔ από την έναρξη της Έρευνας Συνόρων, 2006: € 745,9, 2005: € 745,7 και 2008: € 730,0.

Το 2021, η ΜΔΔ σημείωσε αύξηση κατά +16,9% (από € 67,3 το 2020 σε € 78,6 το 2021), υπερκαλύπτοντας τις απώλειες, αν και με διακυμάνσεις, της περιόδου 2012-2020 (-5,4%, από € 71,1 το 2012 σε € 67,3 το 2020). Το 2021, η ΜΔΔ σημείωσε την υψηλότερη τιμή της από την έναρξη της Έρευνας Συνόρων, ως απόρροια της αύξησης που σημείωσαν όλες οι αγορές που διαθέτουμε στοιχεία (25), με εξαίρεση τις αγορές του Ισραήλ (-55,8%), της Βόρειας Μακεδονίας (-38,1%), της Τουρκίας (-30,8%), της Αυστραλίας (-19,3%), της Βουλγαρίας (-19,6%), της Σερβίας (-10,6%) και της Αλβανίας (-7,9%). Δηλαδή οι 5 από τις 7 αγορές που κατέγραψαν μείωση ήταν Βαλκανικές ή όμορες αγορές. Την περίοδο 2019-2021, η αύξηση της ΜΔΠ κατά +20,5% ή +1,5 διανυκτερεύσεις (από 7,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,9 διανυκτερεύσεις το 2021) σχεδόν κάλυψε τις απώλειες της περιόδου 2012-2019 -18,3% ή -1,7 διανυκτερεύσεις (από 9,1 διανυκτερεύσεις το 2012 σε 7,4 διανυκτερεύσεις το 2019) φτάνοντας το 2021 στα επίπεδα του 2013.

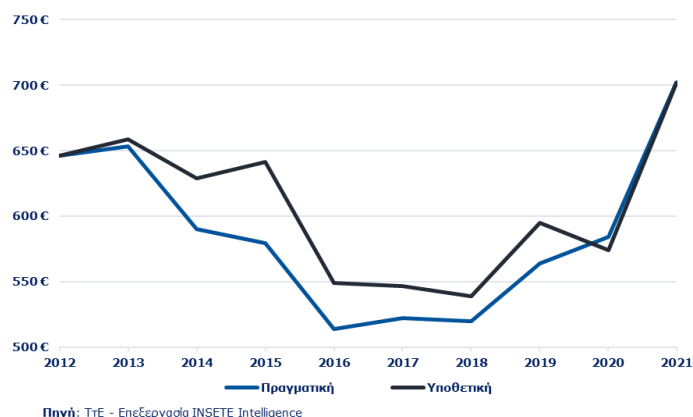
Την περίοδο 2012-2019 παρατηρείται διαχρονική μείωση της ΜΔΠ ακολουθώντας αφενός την διεθνή τάση οι τουρίστες να κάνουν συχνότερες, αλλά και πιο σύντομες διακοπές, και αφετέρου εξαιτίας της αύξησης του οδικώς εισερχόμενου τουρισμού από τις όμορες Βαλκανικές αγορές που έχουν παραδοσιακά χαμηλή ΜΔΠ (1 έως 4 διανυκτερεύσεις).

Αντίθετα, η αύξηση της ΜΔΠ την περίοδο 2020-2021 οφείλεται

- στην μείωση των ταξιδίων City Break σε παγκόσμιο επίπεδο (η Αθήνα πριν την πανδημία είχε καταστεί σημαντικός City Break προορισμός) και
- στην αυξημένη επιθυμία για ταξίδια μεγαλύτερης διάρκειας, λόγω των παρατεταμένων lockdown και της αύξησης των καταθέσεων των νοικοκυριών
- αλλά και στην αύξηση του μεριδίου των παραδοσιακών αγορών μας οι οποίοι έχουν υψηλότερη κατά κεφαλή δαπάνη και διάρκεια παραμονής.

3.2 Εξέλιξη της Μέσης κατά Κεφαλής Δαπάνης στην Ελλάδα, 2012-2021 Πραγματική vs Υποθετική με μίγμα αγορών 2012⁷

Γράφημα 4: Εξέλιξη της ΜΚΔ στην Ελλάδα (σε €), 2012-2021,
Πραγματική vs Υποθετική

Η Υποθετική ΜΚΔ, που υπολογίζεται με την υπόθεση εργασίας ότι το μίγμα αγορών εισερχόμενων τουριστών παραμένει σταθερό όπως το 2012, εμφανίζει μέχρι το 2019 παρόμοια εικόνα με την Πραγματική αλλά με σχετικά πιο ήπιους ρυθμούς μείωσης.

Αντίθετα, το 2020 η εικόνα αντιστρέφεται και η Πραγματική ΜΚΔ (€ 584,4) είναι υψηλότερη της Υποθετικής ΜΚΔ (€ 568,2) ενώ το 2021 οι δύο ΜΚΔ σχεδόν ταυτίζονται (€ 702,4 έναντι € 701,9 αντίστοιχα). Η αύξηση της Πραγματικής ΜΚΔ έναντι της Υποθετικής τα έτη 2020 και 2021 οφείλεται στην αλλαγή του μίγματος αγορών που έχει συντελεστεί, με αύξηση του μεριδίου των παραδοσιακών μας αγορών⁸ (αφίξεις: από 40,8% το 2012 σε 48,6% το 2021 και εισπράξεις: από 46,8% το 2012 σε 55,3% το 2021) που έχουν υψηλότερη κατά κεφαλή δαπάνη.

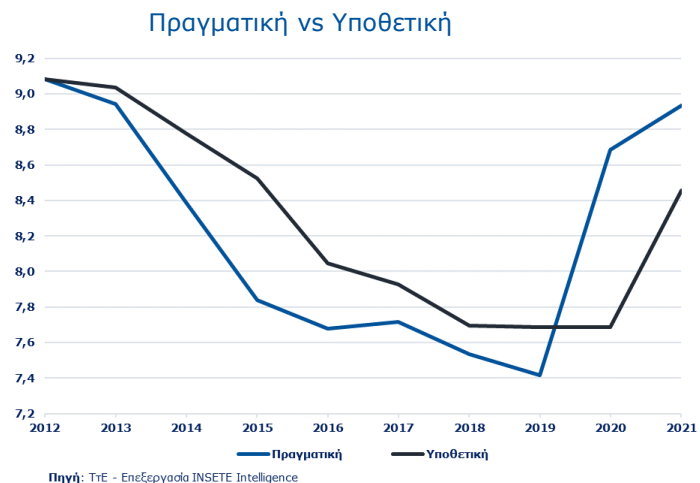
Συνολικά, την περίοδο 2012-2021, η Υποθετική και η Πραγματική ΜΚΔ εμφανίζουν παρόμοια εικόνα. Συγκεκριμένα: Υποθετική ΜΚΔ (+8,7%, από € 646,0 το 2012 σε € 701,9 το 2021) και Πραγματική (+8,7%, από € 646,0 το 2012 σε € 702,4 το 2021).

⁷ Πραγματική: βάσει των στοιχείων της Έρευνας Συνόρων. Υποθετική: με την υπόθεση εργασίας ότι το μίγμα αγορών εισερχόμενων τουριστών παραμένει σταθερό όπως το 2012

⁸ Γερμανία, Ην. Βασίλειο, Ιταλία, Γαλλία, Ολλανδία

3.3 Εξέλιξη της Μέσης Διάρκειας Παραμονής στην Ελλάδα, 2012-2021 Πραγματική vs Υποθετική με μίγμα αγορών 2012⁹

Γράφημα 5: Εξέλιξη της ΜΔΠ στην Ελλάδα (σε διανυκτερεύσεις), 2012-2021,

Η Υποθετική ΜΔΠ, που υπολογίζεται με την υπόθεση εργασίας ότι το μίγμα αγορών εισερχόμενων τουριστών παραμένει σταθερό όπως το 2012, εμφανίζει μέχρι το 2019 παρόμοια εξέλιξη με την πραγματική, αν και με πιο ήπιους ρυθμούς μείωσης. Από το 2019 και έπειτα, η πραγματική ΜΔΠ αυξάνεται με πιο έντονους ρυθμούς σε σύγκριση με την Υποθετική. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2012-2019: Πραγματική (-18,3%, από 9,1 διανυκτερεύσεις το 2012 σε 7,4 διανυκτερεύσεις το 2019) και Υποθετική (-15,3%, από 9,1 διανυκτερεύσεις το 2012 σε 7,7 διανυκτερεύσεις το 2019). Αντίθετα, την περίοδο 2019-2021: Πραγματική (+20,5%, από 7,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,9 διανυκτερεύσεις το 2021) και Υποθετική (+10,0%, από 7,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,5 διανυκτερεύσεις το 2021). Η αύξηση της Πραγματική ΜΔΠ οφείλεται, όπως αναφέρθηκε και στην ενότητα 3.2, στην αλλαγή του μίγματος αγορών μας με αύξηση του μεριδίου των παραδοσιακών

αγορών μας που έχουν υψηλότερη κατά κεφαλή δαπάνη και υψηλότερη διάρκεια παραμονής.

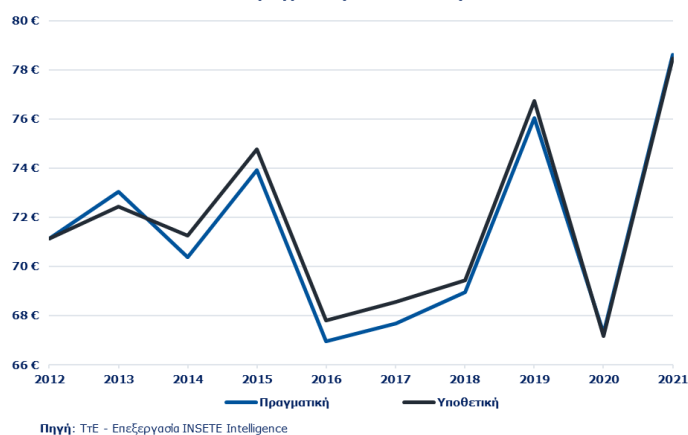
Συνολικά την περίοδο 2012-2021, η Υποθετική ΜΔΠ παρουσίασε μείωση κατά -6,9% (από 9,1 διανυκτερεύσεις το 2012 σε 8,5 διανυκτερεύσεις το 2021) ενώ η πραγματική ΜΔΠ σημείωσε μείωση κατά -1,6% (από 9,1 διανυκτερεύσεις το 2012 σε 8,9 διανυκτερεύσεις το 2021).

⁹ Πραγματική: βάσει των στοιχείων της Έρευνας Συνόρων. Υποθετική: με την υπόθεση εργασίας ότι το μίγμα αγορών εισερχόμενων τουριστών παραμένει σταθερό όπως το 2012

3.4 Εξέλιξη της Μέσης Δαπάνης ανά Διανύκτευση στην Ελλάδα, 2012-2021 Πραγματική vs Υποθετική με μίγμα αγορών 2012¹⁰

Γράφημα 6: Εξέλιξη της ΜΔΔ στην Ελλάδα (σε €), 2012-2021,
Πραγματική vs Υποθετική

Η διαφοροποίηση μεταξύ Πραγματικής και Υποθετικής ΜΔΔ, που υπολογίζεται με την υπόθεση εργασίας ότι το μίγμα αγορών εισερχόμενων τουριστών παραμένει σταθερό όπως το 2012, είναι διαχρονικά πολύ μικρή. Δηλαδή, η διαφοροποίηση του μίγματος αγορών δεν οδήγησε σε σημαντική μεταβολή της ΜΔΔ, σε αντίθεση με την ΜΔΠ (βλ. 4.3). Δηλαδή την περίοδο 2012-2019 η Πραγματική ΜΔΔ εμφάνισε αύξηση κατά +6,9% (από € 71,1 το 2012 σε € 76,1 το 2019), ενώ η Υποθετική ΜΔΔ αύξηση κατά +7,9% (από € 71,1 το 2012 σε € 76,7 το 2019).

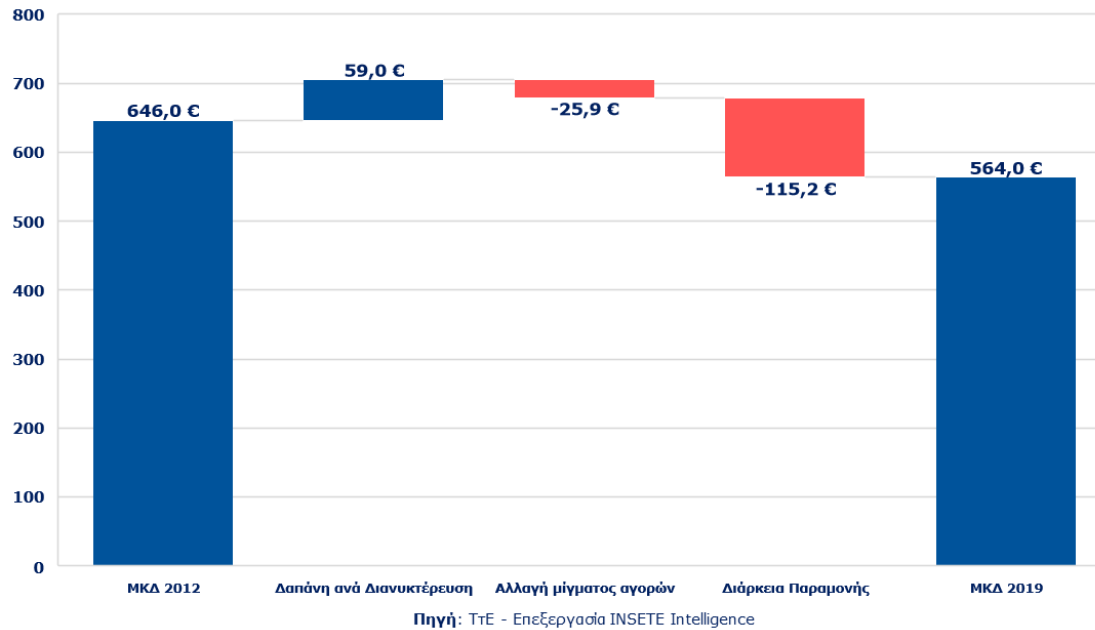
Αντίθετα, το 2020 και το 2021, η Πραγματική ΜΔΔ (€ 67,3/€ 78,6) είναι οριακά υψηλότερη της Υποθετικής ΜΔΔ (€ 67,2/€ 78,5). Αυτό οφείλεται για την πραγματική ΜΔΔ, στην επιθυμία των καταναλωτών να ταξιδέψουν, μετά από δύο χρόνια ταξιδιωτικών περιορισμών, καθώς και στην αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος και των καταθέσεων και κατ' επέκταση της δυνατότητας να ξοδέψουν περισσότερα στο ταξίδι τους (βλ. ενότητα 3.1).

Συνολικά την περίοδο 2012-2021, η Υποθετική ΜΔΔ παρουσίασε αύξηση κατά +10,3% (από € 71,1 το 2012 σε € 78,5 το 2021) ενώ η πραγματική ΜΔΔ σημείωσε αύξηση κατά +10,5% (από € 71,1 το 2012 σε € 78,6 το 2021).

¹⁰ Πραγματική: βάσει των στοιχείων της Έρευνας Συνόρων. Υποθετική: με την υπόθεση εργασίας ότι το μίγμα αγορών εισερχόμενων τουριστών παραμένει σταθερό όπως το 2012

3.5 Ανάλυση μείωσης της ΜΚΔ στην Ελλάδα, 2012-2019

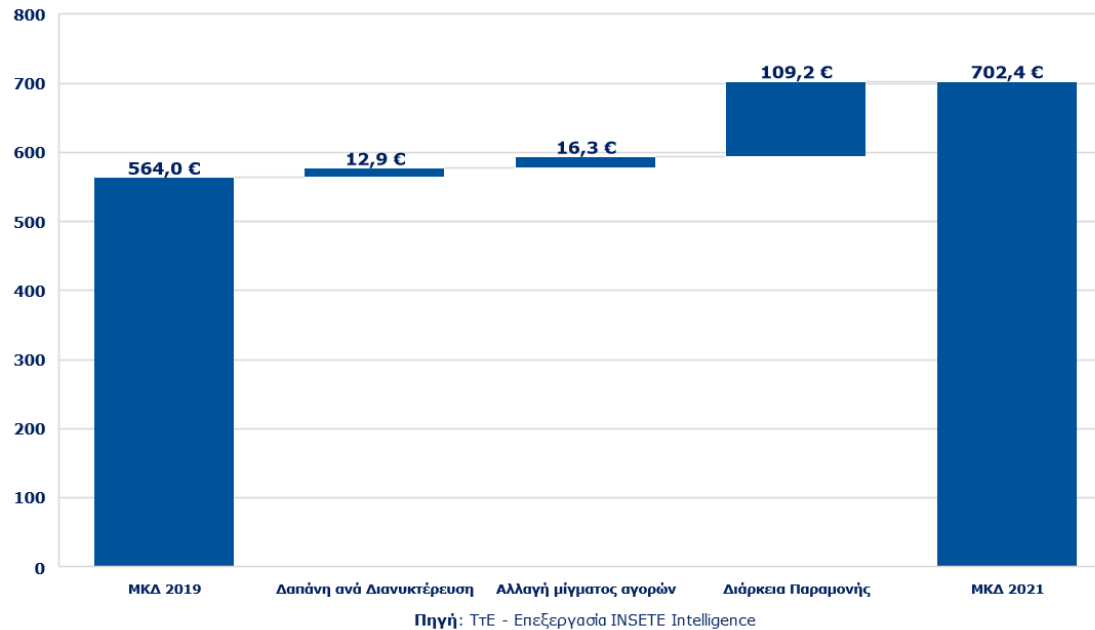
Γράφημα 7: Ανάλυση μείωσης της ΜΚΔ στην Ελλάδα (σε €), 2012-2019

Το 2019, η ΜΚΔ του συνόλου των ταξιδιωτών που επισκέφθηκαν την Ελλάδα ανήλθε στα € 564,0. Δηλαδή, σε σύγκριση με το 2012 (€ 646,0) η ΜΚΔ μειώθηκε κατά -12,7% ή κατά € -82,1. Η μείωση αυτή προέκυψε παρά την αύξηση της Μέσης Δαπάνης ανά Διανυκτέρευση που από μόνη της θα είχε οδηγήσει σε αύξηση της ΜΚΔ κατά € +59,0. Όμως, η αλλαγή του μίγματος αγορών συνέβαλε σε μείωση της ΜΚΔ κατά € -25,9 και η μείωση της Μέσης Διάρκειας Παραμονής κατά επιπλέον € -115,2.

3.6 Ανάλυση αύξησης της ΜΚΔ στην Ελλάδα, 2019-2021

Γράφημα 8: Ανάλυση αύξησης της ΜΚΔ στην Ελλάδα (σε €), 2019-2021

Το 2021, η ΜΚΔ του συνόλου των ταξιδιωτών που επισκέφθηκαν την Ελλάδα ανήλθε στα € 702,4. Δηλαδή, σε σύγκριση με το 2019 (€ 564,0) η ΜΚΔ αυξήθηκε κατά +24,5% ή κατά € +138,4. Η αύξηση αυτή οφείλεται, στην αύξηση:

- της Διάρκειας Παραμονής κατά € +109,2,
- της Δαπάνης ανά Διανυκτέρευση κατά € +12,9 και
- της ΜΚΔ κατά € +16,3 από την αλλαγή του μίγματος αγορών.

4. Πηγές

- [Τράπεζα της Ελλάδας, Έρευνα Συνόρων 2012-2021](#)
- [Ακτινογραφία εισερχόμενου τουρισμού 2005-2017,](#)
- [Ακτινογραφία εισερχόμενου τουρισμού 2016-2018,](#)
- [Ακτινογραφία εισερχόμενου τουρισμού 2016-2020,](#)
- [Ακτινογραφία εισερχόμενου τουρισμού 2016-2021](#)
- [Ο τουρισμός στην Ελλάδα και τους κύριους ανταγωνιστικούς προορισμούς, 2014-2018.](#)

5. Παράρτημα

Πίνακας 1: Χρονοσειρές δεικτών και μεγεθών της Έρευνας συνόρων, 2012-2021

Χρονοσειρές δεικτών και μεγεθών από Έρευνα Συνόρων*, 2012-2021										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Αφίξεις (σε χιλ.)	15.518	17.920	22.033	23.599	24.799	27.194	30.123	31.348	7.374	14.705
Διανυκτερεύσεις (σε χιλ.)	140.919	160.251	184.789	185.027	190.402	209.855	227.012	232.464	64.053	131.357
Εισπράξεις (σε εκατ. €)	10.025	11.707	13.005	13.679	12.749	14.202	15.653	17.680	4.310	10.328
Μέση κατά Κεφαλήν Δαπάνη (ΜΚΔ) (σε €)	646,0	653,3	590,2	579,6	514,1	522,3	519,6	564,0	584,4	702,4
Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση (ΜΔΔ) (σε €)	71,1	73,1	70,4	73,9	67,0	67,7	69,0	76,1	67,3	78,6
Μέση Διάρκεια Παραμονής (ΜΔΠ) (σε διανυκτερεύσεις)	9,1	8,9	8,4	7,8	7,7	7,7	7,5	7,4	8,7	8,9

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

* Δεν περιλαμβάνονται στοιχεία κρουαζιέρας

Η παρούσα μελέτη υλοποιήθηκε από το INSETE στο πλαίσιο της Πράξης:
 «Δράσεις πρόγνωσης και παρακολούθησης μεταβολών του Τουριστικού Τομέα για την
 ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του»
 με κωδικό MIS 5003333, η οποία εντάσσεται στο **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα**
“Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία 2014-2020” και
 συγχρηματοδοτείται από το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)**

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΤΠΑ, ΤΣ & ΕΚΤ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΑΝΕΚ

ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης